

Wolnym krokiem po dachu w Lublinie

W Lublinie powstały ostatnio dwa wartego zobaczenia obiekty, na których znajdują się atrakcyjne dla odwiedzających i ogólnodostępne dachy zielone. Mogą one stanowić inspirację dla innych miast w obliczu zmian klimatycznych.

Cchodzi o ostatnie realizacje na dachach Centrum Spotkania Kultur oraz na galerii handlowej „Tarasy Zamkowe”.

Podniebne ogrody z pasieką

Centrum Spotkania Kultur (CSK) to największa w historii woj. lubelskiego inwestycja w dziedzinie kultury. Obiekt wyposażono w najnowocześniejszą mechanikę sceniczną i sale: kinową, baletową, operową oraz kameralną. Atrakcyjnie zagospodarowany Plac Teatralny przed Centrum stał się miejscem oficjalnych imprez, a także swego rodzaju sercem lokalnych spotkań towarzyskich i zabaw.

To właśnie tutaj, na czwartym piętrze budynku, znajduje się dach intensywny, na którym posadzono liczne rośliny: drzewa, w tym owocowe (czereśnie, śliwy i grusze), krzewy (m.in. derenie, berbe-

rysy, leszczynę, róże, jeżyny, maliny, głóg, kalinę, borówkę wysoką, żurawinę, agrest, aronię), a także trawy i pnącza – w sumie 42 różne gatunki roślin. Kondygnację wyżej porasta łąka kwietna z 24 gatunkami roślin i z nasadzeniami drzew (jabłonie). Na ostatnim piętrze budynku znajduje się dach ekstensywny, rozchodnikowy. Na dachach zielonych CSK panuje prawdziwa bioróżnorodność.

Podniebne ogrody na Centrum Spotkania Kultur są otwarte dla mieszkańców Lublina i gości. Osoby, które chcą wejść na dach, mogą dostać się tam windą lub schodami, w godzinach otwarcia CSK, czyli od 8 do 20, niezależnie od odbywających się w Centrum wydarzeń. Do dyspozycji odwiedzających będą tam kawiarnia z tarasem, kino letnie oraz edukacyjne ścieżki poświęcone ekologii. Na dachu zielonym Centrum Spotka-

nia Kultur znajdują się ule i funkcjonuje tam Miejska Pasieka Artystyczna, która realizuje bogaty program wydarzeń. Dach stanowi atrakcyjny punkt widokowy, z którego można podziwiać m.in. widok na sąsiadujący Ogród Saski i zielone osiedla północnego Lublina.

Zakupy z przyrodą

Dach na galerii handlowej „Tarasy Zamkowe” składa się z dwóch wyraźnie oddzielonych części. Większa z nich to dach w formie przenikających się trójkątnych ramp i tarasów. Fragment pokrycia stanowi łąka kwietna zamknięta dla klientów. Użytkownikom udostępniono mniejszą część dachu z ogrodem, który porasta roślinność endemiczna. Przestrzeń tę wyposażono w elementy małej architektury – ławeczki, poidełko, kosze na śmieci i oświetlenie.

Cały dach najlepiej widać ze znajdujących się po drugiej stronie ulicy, górującej nad miastem wieży zamku. Dach jest tak skonstruowany, że stojąc na nim, ma się wrażenie, że znajduje się na przestronnej łące lub w dużym ogrodzie w centrum miasta, a przestrzeń dachu splata się z zielenią na terenach sąsiadujących.

Obiekt stanowi przy tym bardzo atrakcyjny punkt widokowy – rozpościera się z niego widok na znajdujący się naprzeciw zamek, a dalej na starówkę Lublina. Dach ten stał się miejscem spotkań mieszkańców miasta i turystów. Do wysoko zawieszono ogrodu można wejść z poziomu chodnika, z tarasu na zewnątrz galerii oraz ze środka (wjazd windą i oznakowanie „Wejście na taras”).

Podniebne ogrody na Centrum Spotkania Kultur są otwarte dla mieszkańców Lublina i gości

Na dachach zielonych Centrum Spotkania Kultur panuje prawdziwa bioróżnorodność

Dach widokowy na galerii „Tarasy Zamkowe” jest dostępny przez cały tydzień, z wyłączeniem dni, w których odbywają się imprezy okolicznościowe.

Założenie to otrzymało kilka nagród, m.in. wyróżnienie w kategorii „obiekt użyteczności publicznej” w konkursie Nagroda Roku SARP 2015.

Oba omówione obiekty są projektami autorstwa Stelmach i Partnerzy Biuro Architektoniczne z Lublina.

Sposób na zmiany klimatu

Piękne dachy zielone w Lublinie i otwartość na innowacje w tym mieście robią wrażenie. Lublin może stanowić inspirację dla innych miast. Warto docenić na większą skalę to, jak dachy zielone mogą pomóc w adaptacji do zmian klimatu. Warto przypomnieć, że tego typu założenia niwelują negatywne skutki zjawiska miejskiej wyspy ciepła, retencjonują wody opadowe, odciążają systemy kanalizacji w miastach i niwelują podtopienia poburzone. Dodatkowo pochłaniają smog i szkodliwe pyły, przeciwdziałają niskiej emisji CO₂, gdyż izolują termicznie dach, dzięki czemu potrzebne są mniejsze ilości energii do ogrzewania wewnątrz zimą i klimatyzowania latem. Dachy i ściany zielone (zielona infrastruktura) zostały zarekomendowane w „Podręczniku adaptacji dla miast, wytycznych do przygotowania Miejskiego Planu Adaptacji do zmian klimatu”, opracowanym przez Ministerstwo Środowiska jako jedno z polecanych narzędzi w procesie adaptacji do zmian klimatu.

Aby w pełni wykorzystać walory ekologiczne dachów zielonych, potrzebne są inwestycje prowadzące do powstania dużej powierzchni biologicznie czynnej. Tego typu projekty realizowane są nie tylko w Lublinie, ale też w Katowicach, a przede wszystkim w Warszawie. Działania w tym kierunku podejmuje także Wrocław, który posiada własną strategię rozwoju zielonej infrastruktury w mieście, a rada miejska w 2015 r. przyjęła uchwałę przewidującą ulgi podatkowe dla osób, które wybudują własny ogród wertykalny czy też ogród na dachu.

Z zagranicznych przykładów można przywołać Bazyleę w Szwajcarii (największa na świecie powierzchnia zielonych dachów w stosunku do liczby mieszkańców), Kopenhagę w Danii czy Hamburg w Niemczech, które realizują

Z „Tarasów Zamkowych” rozpościera się przepiękny widok na zabytki miasta

programy rozwoju zielonych dachów, postrzegając je jako sposób na adaptację do zmian klimatu. Czekamy na również spektakularne inwestycje z dachami zielonymi w Krakowie, a więc w mieście, które zmaga się z problemem smogu. Jako pierwszy to innowacyjne rozwiązanie zaczął stosować w Krakowie sektor prywatny – powstało wiele zielonych dachów na domach prywatnych czy w ramach inwestycji deweloperskich. Jednak wciąż brakuje przedsięwzięć na większą skalę, dzięki którym dachy zielone zajmowałyby dużą powierzchnię.

Projekt badawczy

W 2015 roku przeprowadzono projekt badawczy, oceniający oddziaływanie dachów zielonych na warunki klimatyczne w Krakowie. Badania realizowane przez Jakuba Walawendera (IMGW, UJ) wykazały, że dachy zielone mają wpływ na niwelowanie negatywnych skutków miejskiej wyspy ciepła, a żeby w pełni wykorzystać proekologiczne działanie dachów zielonych w Krakowie, potrzebne są założenia o dużych powierzchniach, położone blisko siebie¹. W ramach badań wykonano także inwentaryzację dachów zielonych w Krakowie. Wynik inwentaryzacji odpowiada stanowi z sierpnia 2013 r., ponieważ w tym okresie wykonywane były zobrazenia lotnicze w formie ortofotomapy, która została wykorzystana do wizualnej identyfikacji elementów zabudowy pokrytej roślinnością. Wówczas wyodrębniono łącznie 107 dachów zielonych na dachach obiektów o różnych funkcjach (od zabudowy mieszkaniowej, przez biurową, usługową, a na obiektach użyteczności publicznej kończąc), co łącznie przekłada się na powierzchnię nieco ponad 56 000 m².

W Krakowie stworzono kilka większych realizacji dachów zielonych. Wśród nich m.in. dach nad parkingiem podziemnym na Placu na Groblach (wszedł na listę obiektów zinventaryzowanych) czy też dachy zielone na nowym terminalu Lotniska w Balicach (nie był wliczony w inwentaryzację, oddany w 2015 r.). Na uwagę zasługuje także zielony dach na hali Uniwersytetu Rolniczego, która jest pierwszą w Polsce pasywną halą sportową uczelni wyższej. Co więcej, powstają nowe ciekawe inwestycje: zaprojektowano dach zielony na nowej siedzibie Ratusza Marszałkowskiego, w budowie jest też Hala 100-lecia KS Cracovia wraz z Centrum Sportu Osób Niepełnosprawnych, położona w centrum miasta przy Błoniach, która będzie miała dostępny zielony dach.

Dachy zielone bez wątpliwości poprawiają jakość życia mieszkańców miast. To potencjał, który warto wykorzystywać w procesach adaptacji do zmian klimatu i przeciwdziałania negatywnym skutkom urbanizacji – zanieczyszczeniu powietrza oraz zjawisku miejskiej wyspy ciepła.

KATARZYNA WOLAŃSKA,

PIOTR WOLAŃSKI

APK DACHY ZIEŁONE

ŹRÓDŁA

- ▶ 1. Walawender J.P.: *Wpływ dachów zielonych na warunki klimatyczne w mieście oraz Miejska wyspa ciepła – negatywne skutki urbanizacji oraz możliwości przeciwdziałania, na przykładzie Krakowa*. 2015, <http://zielonainfrastruktura.pl>.
- ▶ 2. Wolańska K.: *Strategia zielonych dachów miasta Hamburg – wywiad z Klausem Hoppe z Wydziału Architektury Krajobrazu i Zieleni Miejskiej Urzędu Środowiska i Energii miasta Hamburg*, <http://zielonainfrastruktura.pl>.